

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

Ю. С. Богомягков, Д. В. Бараненко

**КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ.
ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА**

*Рекомендовано Методичною радою НУК
як методичні рекомендації*

Миколаїв 2007

Богомягков Ю.С., Бараненко Д.В. Кримінальне право України. Загальна частина: Методичні рекомендації. – Миколаїв: НУК, 2007. – 32 с.

Кафедра теорії та історії держави і права

Подано загальні відомості з курсу "Кримінальне право України", плани семінарських занять із вивчення Загальної частини права; запропоновано список рекомендованих джерел.

Призначено для студентів вищих закладів освіти юридичного профілю.

Рецензент канд. юрид. наук, доц., зав. каф. правознавства НУК
І.В. Дмитриченко

© Видавництво НУК, 2007

Навчальне видання

**ЮРІЙ СЕРГІЙОВИЧ БОГОМЯГКОВ
ДМИТРО ВОЛОДИМИРОВИЧ БАРАНЕНКО**

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ.

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

(українською мовою)

Редактор *Ю.О. Віршовка*
Комп'ютерна правка та верстка *В.Г. Мазанко*
Коректор *М.О. Паненко*

Свідцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2506 від 25.05.2006 р.

Підписано до друку 21.11.07. Папір офсетний. Формат 60×84/16.
Друк офсетний. Гарнітура "Таймс". Ум. друк. арк. 1,9. Обл.-вид. арк. 2,0.
Тираж 100 прим. Вид. № 32. Зам. № 303. Ціна договірна

Видавець і виготівник Національний університет кораблебудування,
54002, м. Миколаїв, вул. Скороходова, 5

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Однією з найфундаментальніших навчальних дисциплін, які вивчаються на юридичних факультетах вищих навчальних закладів є курс "Кримінальне право", що займає одне з основних місць в галузі права.

Кримінальне право складається із Загальної і Особливої частин. У нормах Загальної частини щодо основоположних понять кримінального права – злочину і покарання – сформульовані задачі кримінального законодавства; встановлені підстави кримінальної відповідальності і звільнення від неї; принципи і межі дії кримінального закону в часі й просторі; визначені поняття злочину і вини, вказано вік, з якого настає кримінальна відповідальність; перелічені обставини, які виключають злочинність діяння; міститься характеристика стадій скоєння злочинів, співучасть; зазначені цілі покарання, дана їх система.

Загальна і Особлива частини кримінального права органічно пов'язані та являють собою єдине кримінальне право, їх єдність обумовлена загальною задачею – охорони держави, суспільства, особи і правопорядку від злочинних посягань. Норми Загальної частини можуть використовуватися і втілюватися в життя тільки за допомогою норм Особливої частини чи разом з ними.

Студенти повинні самостійно і регулярно слідкувати за всіма змінами та доповненнями, оперативно вносити їх в текст свого Кримінального кодексу (КК). Вони також повинні вміти правильно відрізнити певний склад злочину від суміжних складів. Наприклад, з'ясувавши суть та ознаки пограбування (ст. 186 КК), треба вміти відмежувати його від крадіжки (ст. 185 КК) та від розбою (ст. 187 КК).

Студент повинен вивчати Постанови Пленуму Верховного суду України, а також періодичну та монографічну літературу, рекомендовану викладачами кримінального права, кримінально-виконавчого права та кримінології в процесі вивчення конкретних тем, що буде також сприяти більш глибокому засвоєнню курсу. Програмою передбачається вивчення окремих проблемних питань за журнальними та газетними статтями, які публікуються у таких періодичних виданнях, як "Право України", "Закон і бізнес", "Іменем закону" і т. д.

У навчальному процесі доцільно розробити і застосовувати ділові ігри; виробити у студентів практичні навички щодо кваліфікації, міри покарання тощо.

Програма курсу полягає у глибокому засвоєнні студентами теоретичного матеріалу, усвідомленні ними основних положень кримінального права та правильному застосуванні знань на практиці.

Мета вивчення дисципліни – виховати у студентів відповідне ставлення до кримінального закону, основною функцією якого є охорона соціальних цінностей держави та громадян.

Концепція курсу. Під час вивчення кримінального права мають використовуватися рішення Конституційного Суду України, практика судів і слідчих органів із конкретних справ. Студентам рекомендується постійно вивчати матеріали часописів: "Офіційний вісник України", "Право України", "Вісник Верховного Суду України", "Юридичний вісник України", "Урядовий кур'єр" та ін.

Кримінальне право як фундаментальна навчальна дисципліна та наука спонукає студента до творчого засвоєння не тільки лекцій і матеріалу підручників, а й іншої кримінально-правової літератури для самовиховання, набуття навичок наукового дискутування з проблемних питань: доказово й аргументовано, з теоретичним і практичним обґрунтуванням, урахуванням зарубіжного досвіду.

Для розвитку історичного світогляду студентів, що особливо актуально у зв'язку з критичною переоцінкою багатьох подій у розвитку країни та її кримінального законодавства, у ході вивчення курсу мають проводитися історичні екскурсії під час досліджень конкретних інститутів і норм.

2. ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Поняття, предмет, задачі й принципи кримінального права України

1. Поняття, предмет і метод кримінального права України.
2. Задачі кримінального законодавства України.
3. Принципи кримінального права України.
4. Наука кримінального права: її предмет, метод та задачі у сучасних умовах.

Контрольні питання

1. Етимологія найменування "кримінальне право".
2. Кримінально-правові відносини як предмет кримінального права.
3. Поняття і зміст функцій кримінального права.
4. Відмінність кримінального права від інших суміжних галузей права і від кримінології.
5. Зміст ст. 1 КК України.
6. Поняття принципів кримінального права та їх значення.
7. Роль науки кримінального права в розробці кримінального законодавства і досконалості судово-слідчої практики.

Література

1. *Келина С.Г., Кудрявцев В.Н.* Принципы советского уголовного права. – М., 1988.
2. *Ковалев М.И.* Советское уголовное право: Курс лекций. – Вып. 1. Введение в уголовное право. – Свердловск, 1971.
3. *Смирнов В.Г.* Функции советского уголовного права. – Л.: ЛГУ, 1965.
4. *Фефелов П.А.* Понятие и система принципов советского уголовного права. – Свердловск, 1970.

Тема 2. Кримінальний закон України. Система кримінального законодавства

1. Поняття кримінального закону.
2. Діюче кримінальне законодавство.
3. Дія кримінального закону в просторі.
4. Дія кримінального закону в часі.

5. Структура кримінально-правової норми та статей Загальної і Особливої частин КК.
6. Система кримінального законодавства.
7. Поняття, види і способи тлумачення кримінального закону.

Контрольні питання

1. Ознаки кримінального закону, які відрізняють його від законів, регулюючих інші громадські відносини.
2. Діюче кримінальне законодавство.
3. Поняття території України і принципи територіальності.
4. Принцип громадянства. Відповідальність іноземних громадян і осіб без громадянства за кримінальним законом України.
5. Дипломатичний імунітет і його значення для вирішення питання про притягнення до кримінальної відповідальності іноземних громадян.
6. Порядок вступу кримінального закону в силу.
7. Припинення дії кримінального закону.
8. Зворотна сила кримінального закону.
9. Поняття закону "усуненого покарання діяння або пом'якшеного покарання".
10. Поняття закону "встановлюючого покарання діяння або посилюючого покарання".
11. Диспозиція і санкція кримінально-правової норми.
12. Дискусійне питання та гіпотеза кримінально-правової норми.
13. Структура статей Загальної та Особливої частин КК.
14. Побудова КК України.
15. Система Загальної і Особливої частин КК.
16. Поняття по суб'єкту, об'єму та засобам.

Задачі

Задача 1. Байда, котрий ніде не працював, "заробляв" гроші, систематично здійснюючи пограбування молочних магазинів у різних містах України. Останнє пограбування він здійснив у Вітебську (Білорусія), де і був затриманий. За законом якої держави повинен відповідати Байда?

Задача 2. Устінов, який проживав у Бердичеві, вирішив позбавитися своєї тещі, котра настроювала проти нього дружину та радила останній розірвати з ним шлюб. З метою вбивства тещі Устінов таємно поклав у багажник її автомашини саморобну міну з годинниковим механізмом. Вибух відбувся у Молдові після перетинання кордону з Україною. Чи

повинен бути притягнений до кримінальної відповідальності за вбивство Устіно за законами України і Молдови?

Задача 3. Громадянин України Карпенко здійснив крадіжку в супермаркеті, знаходячись у турпоїзді Францією. Він був засуджений до двох років позбавлення волі в м. Ліоні. Після відбуття покарання повернувся до України. Чи можливо притягнути його до кримінальної відповідальності за крадіжку, що була здійснена у Франції, відповідно до КК України?

Література

1. Кримінальний кодекс України. – Ст.ст. 3–10.
2. Закон України "Про громадянство України" від 8 жовтня 1991р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 50. – Ст. 701.
3. Закон України "Про дію міжнародних угод на території України" від 10 грудня 1991р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 10. – Ст. 137.
4. *Блум М.И., Тилле А.А.* Обратная сила закона. – М., 1969.
5. *Брайнин Я.М.* Уголовный закон и его применение. – М., 1967.
6. *Дурманов Н.Д.* Советский уголовный закон. – М., 1967.
7. *Ковалев М.И.* Советское уголовное право: Курс лекций. – Вып. 2. Советский уголовный закон. – Свердловск, 1974.
8. *Тилле А.А.* Время, пространство, закон. Действие советского закона во времени и пространстве. – М., 1965.

Тема 3. Поняття злочину, його ознаки та стадії

1. Поняття злочину (ст. 11 КК).
2. Ознаки злочину.
3. Відмінність злочину від інших правопорушень.
4. Малозначність діяння (ч. 2 ст. 11 КК).
5. Класифікація злочинів (ст. 12 КК).
6. Проблема криміналізації та декриміналізації.
7. Стадії злочину.
8. Добровільна відмова.

Контрольні питання

1. Деякі питання історії законодавчого визначення поняття злочину в кримінальному законі України.
2. Поняття ознак злочину.
3. Суспільна небезпека злочину.

4. Кримінальна протиправність злочину.
5. Винність як ознака злочину.
6. Покарання як ознака злочину.
7. Спірні питання щодо ознак злочинів.
8. Відмінність злочину від адміністративних та дисциплінарних проступків.
9. Відмінність понять "малозначність діяння" від "малозначність злочину".
10. Проблема класифікації злочинів на категорії залежності характеру суспільної небезпеки.

Задачі

Задача 1. Івашко продав Сухову пальто, гроші останній обіцяв віддати зразу після отримання зарплатні, але гроші не повернув. Тоді Івашко почав вимагати їх, погрожуючи завдати тілесні ушкодження малолітнім дітям Сухова. Оскільки і це не подіяло, одного разу Івашко зв'язав Сухова у його квартирі та, знайшовши у потайному місці сховані гроші, узяв стільки, скільки йому винен був Сухов. Чи можна визнати дії Івашка злочином?

Задача 2. Директор заводу радіотоварів Кудінов, отримавши рішення суду про поновлення на роботі незаконно звільненого працівника Драшевського, відмовився його виконувати, вважаючи це рішення незаконним, і письмово повідомив про це суду. Чи є ознаки злочину в бездіяльності директора заводу?

Задача 3. Семенов таємно викрав з альбому Грішка фотокартки, на яких вони були зняті разом під час туристичної подорожі. Фотокартки були зроблені в одному екземплярі. Чи можна притягнути до кримінальної відповідальності Семенова за вчинення дій?

Задача 4. Антонов і Халецький вирішили пограбувати ощадкасу, яка розташовувалася на 1-му поверсі будинку, орендованого під готель. Із цією метою вони зняли номер, що знаходився на 2-му поверсі над ощадкасою, приготували інструменти, необхідні для пробивання підлоги (стелі ощадкаси). Однак свої наміри Антонову і Халецькому здійснити не вдалося, оскільки міліція, яка розшукувала підозрюваних за інші злочини, затримала їх.

Другий варіант: Антонов і Халецький були затримані, коли вже пробрили підлогу і проникли в ощадкасу. З'ясуйте питання про стадії здійснення злочину.

Задача 5. Багатов пізно ввечері їхав у трамваї, який ішов у парк. Погрожуючи шляхом фізичного насилля, він намагався відібрати у кондуктора Єрмоліної сумку з грошима. Водій завдав кондуктору кілька ударів кулаком по голові та обличчю. Коли трамвай був зупинений, Багатов затримали і доставили у відділок міліції. Чи можна вважати скоєне Багатовим закінченим злочином? Від чого залежить вирішення питання про момент закінчення злочину?

Задача 6. Борзов і Мітін, зустрівши знайому Л., затягли її в автомобіль з метою згвалтування, побили і завезли в дачний будинок Борзова. Коли вони намагалися роздягти її, жінка почала звати на допомогу. Остерігаючись того, що їх знайдуть сусіди по дачі, Борзов і Мітін припинили свої дії. Чи існують підстави для притягнення Борзова і Мітіна за посягання на згвалтування?

Література

1. Про визнання судами України з питань запобігання злочинам та іншим правопорушенням від 29 червня 1984 року // Постанови Пленуму Верховного Суду України. – 1984. – № 4.

2. *Ковалев М.И.* Понятие и признаки преступления, их значение для квалификации. – Свердловск, 1977.

3. *Кузнецова Н.Ф.* Преступление и преступность. – М.: МГУ, 1969.

4. *Панько К.А.* Добровольный отказ от совершения преступления. – Воронеж, 1975.

5. *Прохоров В.С.* Преступление и ответственность. – Л.: ЛГУ, 1984.

Тема 4. Кримінальна відповідальність і склад злочину як її підстава

1. Філософський і юридичний аспекти правової відповідальності.

2. Поняття кримінальної відповідальності у науковій літературі.

3. Реалізація кримінальної відповідальності.

4. Загальне поняття складу злочину та його значення.

5. Елементи (сторони) та ознаки складу злочину.

6. Співвідношення понять злочину і складу злочину.

7. Загальне поняття кваліфікації злочину.

Контрольні питання

1. Поняття свободи волі і обґрунтування відповідальності людини перед суспільством і державою.

2. Кримінальна відповідальність як вид правової відповідальності.
3. Кримінальна відповідальність як структурний елемент кримінально-правових відносин.
4. Дискусія навколо поняття "кримінальна відповідальність".
5. Реалізація кримінальної відповідальності. Точки зору в науці кримінального права із цього питання.
6. Кримінальний закон про склад злочину.
7. Дискусія щодо заснування кримінальної відповідальності.
8. "Необхідні" й "достатні" ознаки складу злочину.
9. Конкретність "складу злочину".
10. Види складів злочину.
11. Обов'язкові та факультативні ознаки складу злочину.
12. Склад злочину як кримінально-правовий "інструмент" для кваліфікації злочину.
13. Склад злочину як кримінально-правове поняття про суспільно небезпечне діяння.
14. Загальне поняття кожного із чотирьох елементів складу злочину та їх ознак.

Література

1. *Жеребкин В.В.* Логическая структура состава преступления. – Харьков, 1974.
2. *Карпушин М.П., Курляндский В.И.* Уголовная ответственность и состав преступления. – М., 1974.
3. *Коржанский Н.И.* Очерки теории уголовного права. – Волгоград, 1992.
4. *Трайнин А.Н.* Общее учение о составе преступления. – М., 1957.

Тема 5. Об'єкт і предмет злочину

1. Поняття і значення об'єкта злочину.
2. Види об'єктів злочину.
3. Предмет злочину і його співвідношення з об'єктом злочину.

Контрольні питання

1. Коло суспільних відносин, що охороняються кримінальним законом.
2. Співвідношення понять "об'єкт злочину" і "об'єкт кримінально-правової охорони".

3. Поняття і значення родового об'єкта злочину.
4. Безпосередній об'єкт злочину і його значення.
5. Види безпосереднього об'єкта злочину.
6. Поняття і значення предмета злочину.
7. Види предмета злочину і його значення для кваліфікації.

Задачі

Задача 1. Анкудінов, Пайгадзе і Макаров здійснили 10 нападів на квартири громадян, в які вони проникали під видом працівників міліції, після чого застосовували балончики з газом "CS" нервово-паралітичної дії, потім зв'язували потерпілих і заволодівали їхнім майном. Визначте об'єкт і предмет злочину.

Задача 2. Столяренко і Шур уночі напали на охоронця державного промтоварного магазину Кононенко. Столяренко вдарив сторожа палицею по голові. Коли він упав, Шур ударом ножа вбив його. Злочинці вкрали товарів на велику суму. Визначте родовий і безпосередній об'єкти здійсненого злочину. Ознайомтесь зі ст. 187 і п. 6 ст. 115 КК. Установіть предмет злочину.

Задача 3. Нізенко, за проханням свого брата Сергія, після здійсненого ним через ревності навмисного вбивства Петренка, допомогла йому приховати злочин. Разом закопали труп у лісі, а обріз малокаліберної рушниць сховали у погребі свого будинку. Визначте родовий і безпосередній об'єкти здійснених злочинів.

Література

1. *Глистин В.К.* Проблемы уголовно-правовой охраны общественных отношений. – Л.: ЛГУ, 1979.
2. *Коржанский Н.И.* Объект и предмет уголовно-правовой охраны. – М., 1980.
3. *Коржанский Н.И.* Предмет преступления. – Волгоград, 1976.
4. *Никифоров Б.С.* Объект преступления. – М., 1960.
5. *Тацій В.Я.* Объект и предмет преступления по советскому уголовному праву. – Харьков, 1982.

Тема 6. Об'єктивна сторона злочину

1. Поняття, значення і ознаки об'єктивної сторони злочину.
2. Суспільно небезпечні діяння (дії чи бездіяльність).

3. Суспільно небезпечні наслідки. Матеріальні, формальні та обмежені склади злочину.
4. Поняття причинного зв'язку і його значення.
5. Факультативні ознаки об'єктивної сторони: час, місце, спосіб, знаряддя, засоби і обставини здійснення злочину.

Контрольні питання

1. Чому об'єктивна сторона злочину називається "зовнішньою" його стороною?
2. Поясніть поняття "свідоме і вольове суспільно небезпечне діяння".
3. Поняття суспільно небезпечного діяння.
4. Поняття суспільно небезпечної бездіяльності.
5. Види суспільно небезпечних наслідків.
6. Умови наявності причинного зв'язку.
7. "Необхідні" і "випадкові" причинні зв'язки та їх значення для кримінальної відповідальності.
8. Троїсте значення факультативних ознак об'єктивної сторони.
9. Відмінність знарядь і засобів здійснення злочину від предмета злочину.
10. Значення непереборної сили, фізичного і психологічного злочину для з'ясування питання про кримінальну відповідальність.

Задачі

Задача 1. Легін, узявши мисливську рушницю, приїхав на мотоциклі до свиноферми, щоб украсти свиней. Побачивши стадо, Легін пострілом із рушниці поранив свиноматку, але піймати її не зміг. Чи наявні в дія Легіна всі ознаки об'єктивної сторони змісту крадіжки у відповідності зі ст. 185 КК? Назвіть обов'язкові та факультативні ознаки об'єктивної сторони цього складу злочину.

Задача 2. Соколова, працюючи в магазині охоронником, недобросовісно ставилася до охорони дорученого їй майна, під час чергування нерідко уходила з посту. Так, у ніч з 19 на 20 вересня вона самовільно пішла додому. Скориставшись відсутністю сторожа, невстановлені особи проникли в магазин і вкрали товарів на велику суму (ч. 3 ст. 185 КК). Як згідно з кримінальним правом вирішується питання про відповідальність за бездіяльність? Чи наявні в даному випадку всі необхідні умови для притягнення Соколової до відповідальності за бездіяльність за ст. 197 КК?

Задача 3. Харитонов, зустрівши на вулиці підлітка Леонтієва, вимагав у нього гроші. Коли той йому відмовив, Харитонов, застосувавши силу, обшукав у нього кишені й нічого не знайшовши, побив Леонтієва, заподіявши йому легкі тілесні ушкодження. Чи складають дії, здійснені Харитоновим, об'єктивну сторону крадіжки (ст. 185 КК)?

Задача 4. Виноградов притягнений до кримінальної відповідальності за втрату документів, які містять у собі державну таємницю. У ході розслідування було встановлено, що він забув їх у свого знайомого, де вони і були знайдені через 4 дня після того, як це трапилось. Не заперечуючи своєї вини, Виноградов запевняв, що в його діях нема складу злочину, оскільки ніяких небезпечних наслідків не виявилось. Ознайомившись зі ст. 329 КК, з'ясуйте питання про відповідальність Виноградова. Матеріальний чи формальний склад даного злочину?

Задача 5. У продуктовому магазині виникла пожежа, яку загасити не вдалося. Зав. магазином Нікіфорова була притягнена до кримінальної відповідальності за халатність. Розслідуванням установлено, що причиною пожежі була недоброякісна кладка печі. Чи є зв'язок між поведінкою Нікіфорової і пожежею, яка виникла в магазині?

Задача 6. Ситнікова, побачивши, що за її 12-річною донькою біжить з палкою Карпов (13 років), піймала і нанесла йому кулаком удар по голові. Карпов у той же день відчув нездужання і через 4 дня помер. Установлено, що при наявності у Карпова хронічного запалення середнього вуха удар по голові викликав розходження мозкових оболонок. Чи знаходяться дії Ситнікової у причинному зв'язку з фактом смерті Карпова? Яке значення має для вирішення питання про причинний зв'язок наявність захворювання у потерпілого?

Література

1. *Жордания И.Ш.* Структура и правовое значение способа совершения преступления. – Тбилиси, 1977.
2. *Кудрявцев В.Н.* Объективная сторона преступления. – М., 1960.
3. *Михлин А.С.* Последствия преступления. – М., 1969.
4. *Тер-Акопов А.А.* Бездействие как форма преступного поведения. – М., 1980.
5. *Тимейко Г.В.* Общее учение об объективной стороне преступления. – Ростов н/Д., 1977.
6. *Церетели Т.В.* Причинная связь в уголовном праве. – М., 1963.

Тема 7. Суб'єкт злочину

1. Поняття суб'єкта злочину і його відмінність від особи злочинця.
2. Вік, з якого настає кримінальна відповідальність.
3. Осудність та її критерії.
4. Неосудність та її критерії.
5. Спеціальний суб'єкт злочину.

Контрольні питання

1. Поняття фізичної особи.
2. Обґрунтувати рішення законодавця про встановлення загального віку в 16 років, з якого починається кримінальна відповідальність.
3. Чому за деякі злочини встановлена відповідальність з 14 років?
4. Медичний критерій осудності.
5. Юридичний (психологічний) критерій осудності.
6. Медичний критерій неосудності.
7. Юридичний (психологічний) критерій неосудності.
8. До питання про обмежену (зменшену) осудність в науці кримінального права.
9. Ознаки спеціального суб'єкта злочину та їх значення.
10. Здійснення злочину в стані сп'яніння.

Задачі

Задача 1. Попов разом з неповнолітніми Бондаревим (16 років) і Синіциним (15 років) увечері викрали з двору автомашину, яка належала громадянину К. Декілька годин вони каталися містом, а потім за пропозицією Бондарева викрали з неї радіоприймач та інструмент, а машину підпалили. Чи можна Бондарева і Синіцина притягнути до кримінальної відповідальності за здійснення злочину: викрадення автомашини (ст. 289 КК), крадіжку власного майна (ст. 185 КК) і знищення власного майна (ст. 194 КК)?

Задача 2. Сахаров здійснив хуліганські дії, які передбачені ч.1 ст. 296 КК, 14 серпня 1998 року, в день свого 16-річчя. Чи можна його притягти за здійснення цього злочину?

Задача 3. Гарєв був звинувачений у тому, що особливо жорстоким способом убив свого сусідку по квартирі Уткіну. На попередньому слідстві Гарєв, не заперечуючи факту вбивства, заявив, що не може нести за це

відповідальність, тому що він хронічно душевнохворий. Судово-психіатрична експертиза, на яку він був направлений для огляду, встановила, що Гарєв дійсно хворий на епілепсію, однак під час убивства він не знаходився в стані епілептичного припадку. Чи можна визнати Гарєва неосудним? Які критерії неосудності?

Література

1. *Бейсенов Б.С.* Алкоголизм: уголовно-правовые и криминологические проблемы. – М., 1981.
2. *Лазарев А.И.* Субъект преступлений. – М., 1981.
3. *Михеев Р.И.* Проблемы вменяемости и невменяемости. – Владивосток, 1983.
4. *Орынбаев Р.* Специальный субъект преступления. – Алма-Ата, 1974.
5. *Шевченко М.Н.* Правовое регулирование ответственности несовершеннолетних. – Киев, 1976.
6. *Эмельянов В.П.* Преступность несовершеннолетних с психическими аномалиями. – Саратов, 1978.

Тема 8. Суб'єктивна сторона злочину

1. Поняття і значення суб'єктивної сторони злочину.
2. Поняття й значення вини.
3. Поняття та види наміру.
4. Необережність як форма вини та її види.
5. Подвійна (змішана) форма вини.
6. Факультативні ознаки суб'єктивної сторони: мотив, мета, емоції.
7. Юридична і фактична помилки.

Контрольні питання

1. Чому суб'єктивну сторону злочину називають "внутрішньою" його стороною?
2. "Оцінювання" теорії вини.
3. Види наміру, які непередбачені в кримінальному законі.
4. Чи припустима конструкція наміру, дана в ст. 24 КК до формальних складів злочину?
5. Чи необхідне усвідомлення загальної небезпеки діяння в злочинній самонадійності?

6. Відмінність злочинної самонадійності від непрямого наміру.
7. Об'єктивний і суб'єктивний критерії злочинної необережності.
8. Поняття випадкового нанесення шкоди (казус).
9. Троїсте значення факультативних ознак суб'єктивної сторони злочину.
10. Співвідношення злочинного результату і мети злочину.

Задачі

Задача 1. Підлітки Кривенко, Петров і Хомченко потрапили в садок Орлової та почали рвати яблука. Побачивши це, Орлова крикнула на них, а потім, маючи намір налякати їх, вистрілила з мисливської рушниці в їхню сторону. Куля влучила в ногу Хомченка, заподіявши йому легке тілесне ушкодження з короткочасним розладнанням здоров'я. Визначте форму і вид вини в здійсненому Орловою злочині.

Задача 2. Дулов плавав в озері на глибині, тримаючись за автомобільну камеру. В цей час до нього підплив Корбенко. Перший просив не підпливати до нього, оскільки він не вміє плавати, але Корбенко вхопився руками за камеру, яка від різкого руху перевернулася. Обидва опинилися у воді без камери. Другий поплив до берега, а Дулов потонув. Корбенко зізнався, що Дулов попереджав його про те, що не вміє плавати. Корбенко був засуджений за невмісне вбивство. Адвокат подав скаргу, вважаючи, що Корбенко повинен нести відповідальність за необережне вбивство. Визначте форму і вид вини в діях Корбенко.

Задача 3. Під час обідньої перерви Томазов пішов до розважального клубу, де його товариш Межумов грав у більярд. Під час гри Томазов утрутився і став указувати Межумову, куди і по якій кулі йому бити. Зав'язалася сварка, під час якої Томазов образив Межумова і запропонував йому вийти з клубу, щоб "звести рахунки", на що Межумов погодився. Коли йшли до берега ріки, Межумов ударив рукою Томазова, а той у відповідь заподіяв ножом поранення Межумову в ділянку серця, від якого Межумов помер. Визначте форму і вид вини в діях Томазова. Визначте мотив убивства, яке здійснив Томазов.

Задача 4. Зав'ялов, визнаний винним у тому, що, працюючи майстром-закрійником в ательє, пішов з роботи, не вимкнувши електропраску, в результаті чого в приміщенні виникла пожежа, яка завдала значної шкоди. Як було встановлено, Зав'ялов, вийшовши з ательє, згадав, що не вимкнув праску, але повертатися не захотів, і, продзвонивши по телефо-

ну, доручив вимкнути праску своєму учню, 15-річному Сойкіну, який забув це зробити. Вирішіть питання про суб'єктивну сторону злочину.

Задача 5. Касир Леонтієва їхала в кабіні вантажної автомашини в місто, маючи в портфелі 12 тис. грн, які треба було здати в банк. Дорогою лопнула шина автомобіля – і водій став міняти колесо, а Леонтієва, вийшовши з автомашини, присіла на траву на узбіччі дороги. Після ремонту Леонтієва сіла в машину і поїхала далі. Відїхавши від місця ремонту близько 10 км, згадала, що залишила в траві портфель з грошима. Повернувшись до місця ремонту, портфель не знайшла. В якій формі виразилася вина Леонтієвої?

Задача 6. У нічний час балконом, що обвалився, був тяжко поранений Носов, унаслідок чого він утратив свідомість. Охоронник Мохов, знайшовши Носова, вирішив, що його вбито. Бажаючи приховати випадок, що трапився за час його чергування, Мохов скинув Носова в ставок, який знаходився поблизу. За висновком судово-медичної експертизи, смерть Носова настала внаслідок утоплення. Визначте форму і вид вини в діях Мохова.

Література

1. Волков Б.С. Мотивы преступлений. – Казань, 1982.
2. Дагель П.С. Проблема вины в советском уголовном праве. – Владивосток, 1968.
3. Злобин Г.А., Никифоров Б.С. Умысел и его формы. – М., 1972.
4. Квашиц В.Е. Преступная неосторожность. – Владивосток, 1986.
5. Пинаев А.А. Особенности составов преступлений с двойной и смешанной формами вины. – Харьков, 1984.
6. Рарог А.И. Вина в советском уголовном праве. – Саратов, 1987.
7. Сидоров Б.В. Аффект, его уголовно-правовое и криминологическое значение. – Казань, 1978.
8. Якушин В.А. Ошибка и ее уголовно-правовое значение. – Казань, 1988.

Тема 9. Співучасть у злочині

1. Поняття співучасті у злочині. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки співучасті.
2. Види співучасників.
3. Призначення покарання співучасникам.
4. Форми і види співучасті.

5. Співучасть зі спеціальним суб'єктом. Екссес виконавця.
6. Добровільна відмова при співучасті.
7. Причетність до злочину та її види.

Контрольні питання

1. Об'єктивні ознаки співучасті.
2. Суб'єктивні ознаки співучасті.
3. Чи можливий непрямий намір при співучасті?
4. Чи можлива співучасть в необережних злочинах?
5. Що слід розуміти під сумісною дією співучасників?
6. Що розуміється під акцесорною теорією співучасті?
7. Що означає поняття "загальний злочинний результат"?
8. У чому особливості причинного зв'язку при співучасті?
9. Як розуміти організацію злочину і керування його здійсненням.
10. Що означає "непослідовне здійснення злочину" виконавцем.
11. Засоби підбурювання.
12. Поняття "попередня згода". Що воно означає?
13. Поняття "співучасть".
14. Що таке "складна співучасть"?
15. Ознаки організованої групи.
16. Які характеристики злочинної організації?
17. Заздалегідь необіцяне покриття, заздалегідь необіцяне потурання.

Задачі

Задача 1. Кошелева запропонувала сторожу відомчої охорони Соломатіну в день його чергування на складі готової продукції заводу керамічних виробів дістати і передати їй три ящики керамічної плитки, пообіцявши заплатити йому за це. Соломатін передав Кошелевій ящики з плиткою і одержав за це обіцяне винагородження.

Чи можна розглядати даний злочин як здійснене в співучасті? Якщо так, то яка роль кожного зі співучасників?

Задача 2. Антропов відмовився від пропозиції Борзіна і Хромова здійснити крадіжку насіння соняшника зі складу радгоспу, але попросив узяти один мішок для себе і залишити в умовному місці. У той же вечір Борзін, Хромов, Тітов і Захаров зламали дах складу і вкрали п'ять мішків насіння соняшника. Один з мішків вони залишили в канаві для Антропо-

ва, котрий в ту ж ніч переніс його до себе додому. Визначте форму співучасті та роль кожного зі співучасників.

Задача 3. Водій-експедитор автопідприємства Романов за змовою з вантажниками Кісленко і Колчіним, користуючись довірою приймальниці склотари, на заводі регулярно викрадали частину склотари, яку потім здавали в пункти з її прийому. Кісленко і Колчін були звинувачені за ч. 2 ст. 185 КК, а Романов – за ч. 3 ст. 191 КК. Чи обґрунтоване рішення слідчого? Чи можна враховувати, що даний злочин здійснено в співучасті?

Задача 4. Жаріков, працюючи гол. бухгалтером радіозаводу, а Спецова – касиром, за попередньою змовою, викрали зарплатню на підставних осіб. Визначіть форму і вид співучасті.

Задача 5. Ахунова і Гімліна в нетверезому стані знаходилися в ресторані. Незадовго до закриття ресторану Ахунова стала в чергу в гардероб за пальтом. У цей час Гладілін передав їй свій жетон та попросив отримати його пальто. Ахунова передала жетон Гімліній, і вони домовилися заволодіти речами Гладіліна. Отримавши пальто й шапку, що належали Гладіліну, Гімліна винесла їх з ресторану, і разом з Ахуновою вони зникли. Вирішіть питання про співучасть в злочині.

Задача 6. Упов, довідавшись, що водій Волін працює в радгоспі з вивозу соняшника від комбайнів на тік, попросив його частину насіння передати йому. Волін, в один день, у час перевозу насіння, тричі частину насіння залишав у лісосмузі: спочатку 760 кг, потім 820 кг, і, на кінець, 1240 кг, викравши всього 2820 кг. Половину викраденого він передав Упову. Розгляньте здійснений злочин з точки зору вчення про співучасть.

Задача 7. Соколов скуповував у Капустіна, працівника майстерні "Автоваза", викрадені ним запчастини для автомобілів (фари, лобове скло і т. д.) та перепродував їх на базарі. Чи наявні в даному випадку ознаки співучасті?

Література

1. Закон України "Об организационно-правовых основах борьбы с организованной преступностью" от 30 июня 1993 г. // Ведомости Верховного Совета Украины. – 1993. – № 35. – Ст. 358.

2. Закон Украины "О борьбе с коррупцией" // Ведомости Верховного Совета Украины. – 1995. – № 42.

3. Указ Президента Украины от 10 апреля 1997 г. "О национальной программе борьбы с коррупцией".

4. Бурчак Ф.Г. Соучастие: социальные, криминологические и правовые проблемы. – Киев, 1986.
5. Виттенберг Г.Б., Панченко П.Н. Прикосновенность к преступлению. – Иркутск, 1976.
6. Галиакбаров Р.Р. Квалификация групповых преступлений. – М., 1980.
7. Ковалев М.И. Соучастие в преступлении. – Свердловск, 1960.
8. Организованная преступность. – М., 1989.
9. Тельнов П.Ф. Ответственность за соучастие. – М., 1980.
10. Ушаков А.В. Групповые преступления. – Калинин, 1978.

Тема 10. Множинність злочинів

1. Поняття множинності злочинів та її відмінність від одинарного злочину.
2. Повторення злочину і його види.
3. Сукупність злочинів та їх види.
4. Рецидив злочину і його види.

Контрольні питання

1. Поняття одинарного злочину.
2. Неодноразовість злочинів.
3. Систематичність злочинів.
4. Здійснення злочину в вигляді промислу.
5. Загальна і спеціальна повторність.
6. Реальна сукупність.
7. Ідеальна сукупність.
8. Співвідношення повторюваності з реальною сукупністю.
9. Загальний рецидив.
10. Спеціальний рецидив.
11. Особливо безпечний рецидив.
12. Пенітенціарний рецидив.

Задачі

Задача 1. Шульгін, гравер високої кваліфікації, виготовив кліше та протягом двох років займався виготовленням і збутом підроблених державних казначейських білетів. Усього ним було виготовлено та запущено в оборот недійсних грошей на суму більше 15 тис. грн. Чи наявні в учиненому ознаки множинності?

Задача 2. Арендоренко і Юркевич з метою оволодіння зброєю напали на працівника міліції Гриценку, котрий повертався із чергування. Юркевич ударив його по голові відрізком труби, а Арендоренко забрав з кобури пістолет і дві обойми набоїв. Унаслідок удару Гриценку було заподіяно тяжке тілесне ушкодження. Після цього, Арендоренко і Юркевич здійснили чотири розбійних напади на квартири громадян, відбираючи гроші й цінні речі. Під час одного з нападів вони звалтували малолітню Зеленську. Розгляньте скоєне з точки зору множинності злочинів.

Задача 3. Слінченко і Кулік вночі під'їхали на автомобілі до колгоспного поля та почали вантажити в багажник ящики з баклажанами. Їх помітив сторож Таран і наказав поставити ящики на місце. Вони побили Тарана, завдавши йому тяжкі тілесні ушкодження, сіли в "Москвич" і з баклажанами поїхали додому. Внаслідок тяжкого тілесного ушкодження Таран через два дні помер у лікарні. Чи наявна множинність злочинів у діях вказаних осіб?

Література

1. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 29 червня 1984 року "Про практику застосування судами України законодавства про повторні злочини".

2. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12 жовтня 1989 року "Про виконання судами України законодавства в справах про повторні злочини і виконання постанов Пленуму Верховного Суду України з цього питання".

3. *Маяков В.П.* Множественность преступлений и ее форма по советскому уголовному праву. – Казань, 1983.

4. *Сенернева Н.К., Новоселов Г.Н., Николаева В.А.* Множественность преступлений: квалификация и назначение наказания. – Свердловск, 1989.

5. *Фролов Э.А., Галиакбаров Р.Р.* Множественность преступлений. – Свердловск, 1967.

6. *Яковлев А.М.* Борьба с рецидивной преступностью. – М., 1964.

Тема 11. Обставини, які виключають злочинність діяння

1. Поняття і види обставин, які виключають злочинність діяння.

2. Необхідна оборона та умови її правомірності.

3. Перевищення меж необхідної оборони.

4. Затримання злочинця та умови його правомірності.

5. Крайня необхідність і умови її правомірності.
6. Обґрунтований ризик як обставина, яка виключає злочинність діяння.
7. Виконання наказу або розпорядження.
8. Відмінність необхідної оборони від крайньої необхідності.

Контрольні питання

1. Чому необхідна оборона, крайня необхідність та інші обставини виключають злочинність діяння?
2. Наявність посягання при необхідній обороні.
3. Дійсність посягання.
4. Відмінність необхідної оборони від затримання злочинця.
5. Які обставини враховує суд, вирішуючи питання про наявність або відсутність перевищення меж необхідної оборони?
6. Уявна оборона та її правові наслідки.
7. Різниця між необхідною обороною і крайньою необхідністю.
8. Джерело небезпеки при крайній необхідності.
9. Як вирішується питання про відповідальність, якщо заподіяна шкода рівна шкоді відверненій?
10. Які ще обставини, що виключають злочинність діяння, вам відомі, крім указаних у питаннях?

Задачі

Задача 1. Кузьмін, Смірнов і Соколов розпивали спиртні напої, а потім, підійшовши до дому Бубнова, якого зневажали, намагалися викрасти його автомашину, погрожували фізичною розправою. Соколов схватив Бубнова за одяг, а Кузьмін намагався другого вдарити. Бубнов узяв палицю, яка служила дверним засувом, і ударив палицею по голові Соколова, а потім Кузьміна. Бубнов осуджений за ч.1 ст. 296 КК і за ч.1 ст. 121 КК. Чи правильний вирок суду?

Задача 2. Ряго, працюючи охоронцем на пасіці, пізно ввечері зустрів коло пасіки підлітків Сафонова і Данилова, які проходили мимо, і, прийнявши їх за грабіжників, вистрелив у них. Після пострілу підлітки побігли до лісу, а Ряго став їх переслідувати. У лісі в 10–15 метрах від себе охоронець побачив людину і вистрелив у неї. Наступного дня в лісі було знайдено труп Сафонова. Смерть підлітка настала від вогнестрільного дробового поранення. Чи правомірні дії Ряго?

Задача 3. Караєв В., Караєв Д. і Гадієв йшли вулицею. Знаходячись у стані сп'яніння, вони здійснили хуліганські дії. Один з них підставив

ногу і повалив на землю Бакієва, який проходив мимо, а потім всі стали бити його, заподіявши легкі тілесні ушкодження. Бакієв зумів утекти від хуліганів. Підбігши до хвіртки одного з будинків, він попросив у подружжя Антонових про захист. Услід за ним до хвіртки підійшли Караєви і Гадієв. Караєв В., відкривши її, хотів проникнути у двір. У цей час Бакієв кинув у відкритий проріз хвіртки камінь, що попав у голову Караєва В., і вбив його. Чи перевищив Бакієв межі необхідної оборони?

Задача 4. Водій Волков керував автобусом, що прямував гірською дорогою до Закарпаття, в якому їхали відпочиваючі. Раптово із-за повороту з'явилася зустрічна вантажна машина, що їхала не по належному їй боці дороги. Для того щоб уникнути зіткнення із зустрічною машиною, а також для того щоб автобус не звалився в безодню, яка знаходилася праворуч від дороги, Волков повинен був різко повернути ліворуч, у результаті чого автобус вдарився об скелю і шість пасажирів одержали тяжкі ушкодження. Чи підлягає відповідальності Волков?

Задача 5. Шофер Самойлов перевозив сільською дорогою в непристосованій автомашині м'ясо із заготконтори на м'ясокомбінат, що знаходиться на відстані 150 км. Приблизно на 8-му км дороги він знайшов Інокентієва, який був у тяжкому стані та потребував термінової медичної допомоги. Самойлов вирішив доставити потерпілого в ближню лікарню, що знаходилася від місця події у 80 км. Поки Самойлов доставляв Інокентієва в лікарню і транспортував вантаж до місця призначення, м'ясо зіпсувалося. Заготконторі було завдано шкоди на суму 1800 грн. Чи підлягає Самойлов кримінальній відповідальності за спричинену ним шкоду?

Задача 6. Органами міліції був затриманий Галкін у підозрі в звалтуванні Семенової, однак йому вдалося втекти з відділку міліції. Вжитими заходами було встановлено його місцезнаходження в будинку Галесніка, куди відправилися 3 працівники міліції: Караваєв, Івакін і Напарнік. Прибувши до будинку Галесніка, Івакін з пістолетом у руці ввійшов у квартиру, а Караваєв і Напарнік у двір. Заставши в квартирі Галкіна, Івакін наказав підняти руки вгору і зробив попереджувальний постріл у стелю. У цей час Галкін намагався проникнути в іншу кімнату, але був схоплений Івакіним. Опираючись затриманню, Галкін ударив Івакіна кулаком по обличчю, повернувши вимикач, погасив світло і в темряві накинувся на нього, намагаючись вихватити пістолет. У бійці з Галкіним, Івакін натиснув спусковий гачок. Унаслідок цього пролунало 7 пострілів: чотири кулі пройшли мимо Галкіна, а три поразили його на смерть. Вирішіть питання про відповідальність Івакіна.

Література

1. Закон України "Про міліцію"// Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 4. – Ст. 15.
2. Законы Украины, регламентирующие деятельность правоохранительных органов. – К., 1993.
3. Постанова Пленуму Верховного суду України від 28 червня 1991 року "Про практику застосування судами законодавства, яке забезпечує право на необхідну оборону".
4. *Баулін Т.П.* Межі необхідної оборони. – Львів, 1997.
5. *Владимиров В.А., Ляпунов Ю.И.* Обстоятельства, исключающие общественную опасность и противоправность деяния. – М., 1970.
6. *Диденко В.П.* Правомерность причинения вреда преступнику при задержании. – Киев, 1984.
7. *Козак В.Н.* Вопросы теории и практики крайней необходимости. – Саратов, 1981.
8. *Тишкевич И.С.* Право граждан на задержание преступника. – Минск, 1967.
9. *Ткаченко В.И.* Необходимая оборона по уголовному праву. – М., 1979.
10. *Якубович М.И.* Необходимая оборона по уголовному праву. – М., 1979.

Тема 12. Звільнення від кримінальної відповідальності

1. Поняття і види звільнення від кримінальної відповідальності.
2. Звільнення від кримінальної відповідальності внаслідок дійового розкаяння.
3. Звільнення від покарання внаслідок примирення винного з потерпілим.
4. Звільнення від покарання внаслідок зміни обстановки.
5. Звільнення від покарання з передачею винного на поруки.
6. Звільнення від покарання за спливом строків давності.

Література

1. *Келина С.Г.* Теоретические вопросы освобождения от уголовной ответственности. – М., 1974.
2. *Кривоченко Л.Н.* Освобождение от уголовной ответственности с применением мер общественного и административного воздействия. – Харьков, 1981.
3. *Ткачевский Ю.М.* Давность в советском уголовном праве. – М., 1982.

Тема 13. Поняття і цілі покарання. Система покарань

1. Поняття та ознаки покарання.
2. Цілі покарання.
3. Система покарань.
4. Основні та додаткові покарання.

Література

1. *Полубинская С.В.* Цели уголовного наказания. – М., 1990.
2. *Шаргородский М.Д.* Наказание, его цели и эффективность. – М., 1973.

Тема 14. Види кримінальних покарань

1. Штраф.
2. Позбавлення військових та інших звань.
3. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.
4. Громадські роботи.
5. Виправні роботи.
6. Службові обмеження для військовослужбовців.
7. Конфіскація майна.
8. Арешт.
9. Обмеження волі.
10. Тримання в дисциплінарній частині.
11. Позбавлення волі.
12. Довічне позбавлення волі.

Література

Кримінальний кодекс України. – Ст.ст. 50–64.

Тема 15. Призначення покарання

1. Загальні засади призначення покарання.
2. Обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання.
3. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.
4. Призначення покарання за сукупністю злочинів.
5. Призначення покарання за сукупністю вироків.

Література

1. Кримінальний кодекс України. – Ст.ст. 65–73.
2. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 22 грудня 1995 року "Про практику призначення судами кримінального покарання".

Тема 16. Звільнення від покарання і його відбування

1. Поняття та види звільнення від покарання.
2. Звільнення від покарання під умовою.
3. Звільнення від відбування покарання під умовою вагітної жінки, яка має дітей до 7 років.
4. Звільнення від відбування покарання внаслідок спливу строків давності виконання обвинувального вироку.
5. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання.
6. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким видом покарання.
7. Звільнення від відбування покарання вагітної жінки та жінки, яка має дитину до трирічного віку.
8. Звільнення від покарання через хворобу.

Задачі

Задача 1. Сидоренко засуджений за злісне хуліганство до трьох років позбавлення волі. Ухвалюючи вирок, суд урахував такі обставини: Сидоренко ще до розгляду справи у суді засклав розбиту ним вітрину і попросив пробачення у потерпілого; під час учинення злочину не досяг повноліття; повністю визнав вину і розповів у деталях про свою злочинну поведінку; був сиротою і виховувався у дитбудинку; перебував у стані сп'яніння, але його напоїв дорослий; за місцем роботи характеризується позитивно; погрожував, що покінчить із собою, якщо його засудять до позбавлення волі; раніше вже був засуджений за хуліганство; вчиняючи злочин, примушував потерпілого їсти землю, плював йому в рота. Назвіть обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність Сидоренка. Чи всі вони перелічені у ст.ст. 66 та 67 КК? Які належать до тих, що не названі в цих статтях?

Задача 2. Архипенко був засуджений за ч. 4 ст. 152 КК до 13 років позбавлення волі. У касаційній скарзі захисник указував, що Архипенко вчинив убивство, коли йому було 17 років 11 місяців, і тому більше 10 років позбавлення волі йому призначено бути не може. Прокурор уважав вирок законним, бо Архипенку на момент засудження виповнилося 21 рік 5 місяців. Чи підлягає скарга захисника задоволенню?

Задача 3. Бойко засуджений за ч. 2 ст. 296 КК до трьох років позбавлення волі й за ч. 1 ст. 185 КК теж до трьох років позбавлення волі. З урахуванням того, що Бойко раніше неодноразово судимий, суд шля-

хом повного складання призначення покарань присудив йому остаточну міру покарання у шість років позбавлення волі. Чи правильний вирок суду?

Задача 4. Лавриненка було засуджено за ч. 2 ст. 186 КК до шести років позбавлення волі. Після відбуття чотирьох років покарання він прийшов з повинною і заявив, що за місяць до вчинення грабежу здійснив навмисне вбивство свого знайомого Лаврика. Суд, розглянувши справу з обвинуваченням Лавриненка у злочині, передбаченого ч. 1 ст. 115 КК, засудив його до 10 років позбавлення волі, додавши до цієї міри два роки позбавлення волі, невідбуті за попереднім вирокком. Чи правильно вирішив суд?

Задача 5. Умовно-достроково звільнений від покарання з місць позбавлення волі на 1 рік 8 місяців Беркут знову через кілька місяців учинив злочини і був засуджений за ч. 1 ст. 115 КК до десяти років позбавлення волі й за ч. 2 ст. 185 КК – до п'яти років позбавлення волі, а за сукупністю злочинів до 12 років позбавлення волі. До цього покарання суд частково додав невідбутий термін, остаточного визначивши строк покарання у 13 років позбавлення волі. Чи порушено в цьому разі вимоги ст. 71 КК?

Задача 6. Ілько засуджений до 6 місяців виправних робіт з відрахуванням в дохід держави 20 % з його заробітку. До цієї міри суд додав сім місяців виправних робіт з відрахуванням 10 % заробітку, невідбутих Ілько за попереднім вирокком, і на підставі ст. 71 КК визначив строк покарання в 1 рік 1 місяць виправних робіт з відрахуванням 30 % заробітку. Чи правильно призначено покарання за кількома вирокками?

Задача 7. Пересунько була засуджена до штрафу за ч. 1 ст. 194 КК, а потім до позбавлення волі за ч. 1 ст. 190 КК. Призначаючи покарання за кількома вирокками, суд замінив штраф, від сплати якого Пересунько злісно ухилялася, трьома місяцями виправних робіт, що перевів у один місяць позбавлення волі й додав до другого вирокку. Чи правильно вчинив суд?

Задача 8. Неповнолітній Єськов був засуджений за ч. 1 ст. 186 КК до трьох років позбавлення волі з випробуванням з іспитовим строком у 2 роки. Через три роки він учинив новий грабіж і був засуджений до 5 років позбавлення волі. До цього покарання суд додав 3 роки позбавлення волі за першим вирокком та призначив покарання 8 років позбавлення волі. Чи правильний вирок суду?

Задача 9. Лайко була засуджена за ч. 1 ст. 190 КК до штрафу. Через місяць вона знову була притягнута до відповідальності за шахрайство. Виходячи з того, що Лайко не досягла повноліття, суд засудив її до по-

збавлення волі строком на 3 роки з випробуванням у порядку ст. 75 КК. Чи вірне рішення суду?

Задача 10. Сімнадцятирічний Яструб був засуджений за ч. 1 ст. 115 КК до 10 років позбавлення волі. Після відбуття 7 років покарання, адміністрація подала клопотання про його умовно-дострокове звільнення від покарання. Чи вірне рішення адміністрації?

Література

1. Кримінальний кодекс України. – Ст.ст. 74–84.
2. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 грудня 1975 року "Про практику застосування судами України законодавства про умовно-дострокове звільнення від покарання і заміну покарання більш м'яким".

Тема 17. Судимість. Амністія. Помилування

1. Поняття та значення судимості.
2. Погашення судимості.
3. Зняття судимості.
4. Амністія.
5. Помилування.

Література

1. Кримінальний кодекс України. – Ст.ст. 86–91.
2. Закон України "Про використання амністії в Україні" від 19 грудня 1996 року.
3. Положение "О порядке осуществления помилования лиц, осужденных судами Украины" от 31 декабря 1991 г.

Тема 18. Примусові заходи медичного характеру

1. Поняття примусових заходів медичного характеру.
2. Види примусових заходів медичного характеру.
3. Примусове лікування.

Література

1. Кримінальний кодекс України. – Ст.ст. 92–96.
2. Постановление Пленума Верховного Суда Украины от 19 марта 1982 г. "О судебной практике по применению принудительных мер медицинского характера".

Тема 19. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх

1. Звільнення від кримінальної відповідальності з призначенням заходів виховного характеру.
2. Види покарань.
3. Штраф.
4. Громадські виправні роботи.
5. Арешт.
6. Позбавлення волі.
7. Призначення покарання.
8. Види звільнення від кримінальної відповідальності та покарання.

Література

1. Кримінальний кодекс України. – Ст.ст. 97–108.
2. *Шевченко Я.Н.* Правовое регулирование ответственности несовершеннолетних. – Киев, 1976.

Тема 20. Основні інститути Загальної частини кримінального права деяких зарубіжних держав

1. Загальна характеристика кримінального законодавства держав СНД.
2. Кримінальне законодавство розвинутих зарубіжних держав.
3. Основні інститути Загальної частини кримінального права зарубіжних держав.

Література

1. Уголовное право США. – М., 1986.
2. Примерный Уголовный кодекс США. – М., 1969.
3. *Кузнецов Н., Вещель Л.* Уголовное право ФРГ. – М.: МГУ, 1980.
4. *Цундо Инока.* Современное право Японии. – М., 1981.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – С. 442–528.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення. – К.: Істина, 2004. – 176 с.
4. Кримінально-процесуальний кодекс. – Харків: Одісей, 2005. – 264 с.
5. Виправно-трудоий кодекс. – К.: Школа, 2003. – 95 с.
6. Закон України "Про боротьбу з корупцією" // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 34. – Ст. 266.
7. Закон України "Про попереднє ув'язнення" // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 35. – Ст. 360.

Наукова література

8. *Бабанін С.В.* Суб'єкт злочинного порушення чинних на транспорті правил // Науковий вісник кафедри кримінального права та кримінології Національного університету внутрішніх справ. – 2003. – № 2 (11). – С. 222–226.
9. *Бажанов М.И.* Уголовное право Украины. Общая часть: Учебник. – Днепропетровск: Пороги, 1992. – 166 с.
10. *Бантшиев А.* Должностные преступления (вопросы квалификации): Учеб. пособие. – К.: Академия Службы безопасности Украины, 1996. – 45 с.
11. *Бертовецкий Л.В., Образцов В.А.* Выявление и расследование экономических преступлений: Учебно-практическое издание. – М.: Экзамен, 2003. – 256 с.
12. *Бурчак Ф.Т.* Соучастие: социальные, криминологические и правовые проблемы. – К.: Вища шк., 1986. – 208 с.
13. *Дудоров О.О.* Злочини у сфері господарської діяльності: кримінально-правова характеристика: Монографія. – К.: Юрид. практика, 2003. – 924 с.
14. *Жеребкин В.Е.* Логическая структура состава преступления (текст лекции). – Харьков: Харьк. юрид. ин-т, 1974. – 28 с.
15. *Жеребкин В.Е.* Логический анализ понятий права. – К., Вища шк., 1976. – 150 с.
16. *Колпаков В.К.* Адміністративне право України. – К: Юрінком Інтер, 1999. – 433 с.
17. *Коржанський М.Й.* Кваліфікація злочинів. – К.: Атіка, 1998. – 639 с.
18. *Коржанський М.Й.* Науковий коментар Кримінального кодексу України. – К.: Атіка, 2001. – 656 с.

19. *Коржанський М.Й.* Предмет і об'єкт злочину: Монографія. – Д.: Юрид. академія Міністерства внутрішніх справ, Ліра ЛТД, 2005. – 252 с.
20. *Крылова Н.Е., Серебрянникова А.В.* Уголовное право современных зарубежных стран. – М.: Зерцало, 1999. – 350 с.
21. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник. – Київ–Харків: Юрінком Інтер-Право, 2001. – 440 с.
22. *Кудрявцев В.Н.* Общая теория квалификации преступлений. – М., Юристь, 1999. – 304 с.
23. *Лейленд П.* Кримінальне право. Злочин. Покарання. Судочинство. Англійський підхід. – К.: Основи, 1996. – 207 с.
24. *Литвак О.М.* Держава і злочинність: Монографія. – К.: Атіка, 2004. – 304 с.
25. *Литвин О.Л.* Злочини проти життя. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2002. – 202 с.
26. *Литвинов А.Н., Гавриш Т.С.* Профилактика преступлений. От теории к практике: Научно-практическое пособие. – М.: ЭКМОС, 2003. – 160 с.
27. *Мельник М.І.* Корупція – корозія влади. – К.: Юрид. думка, 2003. – 372 с.
28. *Мельник М.І.* Хабарництво. – К.: Парлам. вид-во, 2000. – 252 с.
29. *Навроцький В.О.* Наступність кримінального законодавства України: порівняльний аналіз КК України 1960 р. та 2001 р. – К.: Атіка, 2001. – 338 с.
30. *Навроцький В.О.* Теоретичні поняття кримінально-правової кваліфікації. – К.: Атіка, 1992. – 463 с.
31. *Навроцький В.О.* Теоретичні проблеми кримінально-правової кваліфікації. – К.: Атіка, 1999. – 418 с.
32. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: В 2 т. – Т. 2. – Особлива частина. – К.: ФОРУМ, 2001. – 941 с.
33. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: за станом законодавства і постанов Пленуму Верховного Суду України на 1 грудня 2001 р. – К.: А.С.К., 2002. – 936 с.
34. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 року. – К.: Кантон, А.С.К., 2001. – 1104 с.
35. *Наумов А.В., Новиченко А.С.* Законы логики при квалификации преступлений. – М.: Юрид. лит., 1978. – 104 с.
36. Организованная преступность. – М.: Юрид. лит., 1989. – 352 с.

37. Практика розгляду судами кримінальних справ: Зб. постанов Пленуму Верховного суду України. – К.: Атіка, 2004. – 544 с.
38. Практика судів України у кримінальних справах (1993–1995 рр.). – К.: Атіка, 1996. – 538 с.
39. *Радужний О.* Кримінальна відповідальність за незаконне збирання, використання або розголошення комерційної таємниці // *Право України.* – 2002. – № 3. – С. 110–113.
40. Расследование уклонений от уплаты налогов, совершенных должностными лицами предприятий, организаций, учреждений. – Харків: Консум, 1997. – 192 с.
41. *Стрельцов Е.Л.* Экономическая преступность в Украине: Курс лекций. – Одесса: Бахва, 1997. – 238 с.
42. *Стрельцов С.Л.* Господарські злочини // *Кримінальний кодекс України з науково-практичним коментарем.* – Глава IV. – Одеса: Астропринт, 1998. – 152 с.
43. *Стрельцов С.Л.* Економічні злочини: внутрідержавні та міжнародні аспекти: Навч. посіб. – Одеса: Астропринт, 2000. – 476 с.
44. Судові експертизи в Україні. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 416 с.
45. Судово-бухгалтерська експертиза економічних правопорушень (опорний конспект): Навч. посіб. – К.: Професіонал, 2004. – 304 с.
46. *Тарарухин С.А.* Квалификация преступлений в следственной и судебной практике. – К.: Юринком, 1995. – 208 с.
47. *Тацій В.Я.* Об'єкт і предмет злочину в кримінальному праві України: Навч. посіб. – Харків: Укр. Ю.А., 1994. – 76 с.
48. Транснациональная преступность: состояние и трансформация: Учеб. пособие. – К.: Аттіка, 1999. – 272 с.
49. *Тростюк З.А.* Понятійний апарат Особливої частини Кримінального кодексу України: Монографія. – К.: Атіка, 2003. – 144 с.
50. Уголовное право Украины: Учеб. пособие / Под общ. ред. *Л.В. Багрий-Шахматова.* – Одесса: ОНМУ, 2004. – 676 с.
51. Уголовное право зарубежных стран. – М.: Зерцало, 2003. – 350 с.
52. Уголовный кодекс Украины: Комментарий. – Харьков: Одиссей, 2001. – 960 с.
53. *Фесенко Є.В.* Злочини проти здоров'я населення та системи заходів з його охорони: Монографія. – К.: Атіка, 2004. – 280 с.
54. *Шакун В.І.* Суспільство і злочинність. – К.: Атіка, 2003. – 784 с.
55. Экологические преступления: квалификация и методика расследования / *С.Б. Гавриш, В.Г. Грузкова, А.Л. Дудников, В.Е. Коновалова* и др. – Харьков: Глобус, 1994. – 226 с.